

ความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์

นายสมชัย ศรีเจริญเวท

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-447-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015449

10304903

POLITICAL THOUGHT OF SI-BURAPA

MR. SOMCHAI SRICHAROENVECH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

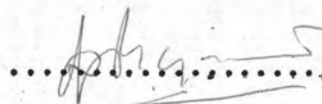
ISBN 974-576-447-7

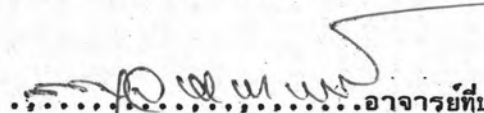
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์
โดย นายสมชัย ศรีเจริญเวช
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์

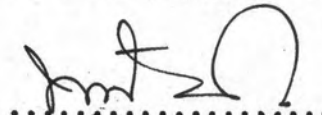
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ห่องแก้ว)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สมชาย ศรีเจริญเวช : ความคิดทางการเมืองของกุตลาบ สายประดิษฐ์ (POLITICAL THOUGHT OF SI-BURAPA) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์, 225 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความคิดทางการเมืองของกุตลาบ สายประดิษฐ์ ซึ่งเป็นนักประพันธ์ นักคิด และนักหนังสือพิมพ์คนสำคัญคนหนึ่งของไทย

จากการศึกษาโดยวิธีการสำรวจเอกสาร ผู้ศึกษาพบว่า ความคิดของกุตลาบ ยืนหยัดอยู่อย่างมั่นคงที่จะพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ กุตลาบ เกิดทุนและเชื่อมั่นในหลักการแห่งความมีอิสรภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ และระบอบการเมืองที่บุคคลสังกัดอยู่ เขาจึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการกระทำใด ๆ ของรัฐบาล เจ้าหน้าที่บ้านเมือง บุคคล หรือคณะบุคคล ที่จะเป็นการกดขี่บังคับริดรอนเสรีภาพของประชาชน เขาคัดค้านการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลที่นำเอาประเทศไปผูกพันอยู่กับผลประโยชน์ของจักรวรรดินิยมอเมริกา เนื่องด้วยเขาเห็นว่าสิ่งนี้เองที่เป็นที่มาของความเสียหายที่เกิดขึ้นในชาติ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

ลักษณะเด่นของความคิดของกุตลาบก็คือ การนำเอาแนวความคิดทางพุทธศาสนา มาเชื่อมโยงเข้ากับความพยายามแสวงหาสังคมที่ดี เพื่อชีวิตที่ดีของประชาชน กุตลาบ ได้นำเอาหลักการทางพุทธศาสนา เข้ามาร้อยรัดอย่างเหมาะสมกับการอธิบายสภาพสังคมตามหลักการของประชาธิปไตยและสังคมนิยม เขาเห็นว่า ระบบการเมืองที่ดีและเป็นคุณแก่ประชาชนจะต้อง เป็นการเมืองที่มีกรรมะ

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต *สมชาย ศรีเจริญเวช*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *วิทยา สุจริตนารักษ์*

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SOMCHAI SRICHAROEVECH : POLITICAL THOUGHT OF SI-BURAPA. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. WITHAYA SUCHARITHANARUGSA, Ph.D. 225 PP.

This is a study of political thought of Kularb Saipradit who is a writer, a thinker, and a journalist of a great stature in Thai society.

Through documentary research of his various works, it can be said that Kularb's thinking is firmly rooted in safeguarding common people's interest. He strongly believe and adhere to the principle of freedom, liberty and equality of human beings regardless of nationality, religion, race and political system. He disagrees with any state action or group infringing upon people's freedom. He is against foreign policy that trials along the American one for he sees from this the source of damage in political, economic as well as cultural terms.

Prominent Kularb's thinking is his application of Buddhism to search for better society and better living condition. He applies Buddhist teaching to explicate social conditions along the line of democracy and socialism. For him, a good political system benefiting the people at large must be based on Buddhist teaching or dharma.

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ สมชัย ศรีเจริญ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ส.อ.อ.อ.อ.อ.อ.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ย่อมไม่อาจจะสำเร็จขึ้นได้ หากผู้ศึกษาไม่ได้รับความกรุณาเอื้อเฟื้อจากบุคคลที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

ในเบื้องต้น ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ดร.วิทยา สุจริตอนารักษ์ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และกรุณาสละเวลาให้โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย สมดังที่ผู้ศึกษาถือท่านเป็นเสมือน "ครู" ผู้หนึ่งมาโดยตลอด ทั้งทางด้าน การให้คำแนะนำและตรวจแก้ข้อเขียนที่ผิดพลาดให้ถูกต้อง ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุจิต บุญบงการ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความเมตตาและให้ความเมตตาและให้ข้อคิดมากมาย ขอกราบขอบพระคุณ ดร.พรศักดิ์ ห่องแก้ว สำหรับการให้เวลาอันมีค่าและข้อเสนอแนะวิธีการอันเป็นประโยชน์ยิ่ง

ในส่วน of ข้อมูลที่หาได้ยากในปัจจุบัน ผู้ศึกษาขอขอบคุณคุณรุ่งวิทย์ สุวรรณอภิขณ และภรรยา ที่กรุณาเอื้อเฟื้อถ่ายสำเนาต้นฉบับ "ไปสทภาพไซเรียด" ของกุหลาบ สายประดิษฐ์ ส่งมาให้ใช้ประกอบการศึกษาโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนสมกับที่นักวิชาการวรรณกรรมคนสำคัญ ขอกราบขอบคุณอาจารย์อาทิตย์ จันทร์พร และ อาจารย์ช่วย พูลเพิ่ม ที่ให้ความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อกับผู้ศึกษาให้ได้มีโอกาสสัมผัสกับผลงานหลายชิ้นของกุหลาบ สายประดิษฐ์ ฉบับพิมพ์ครั้งแรกที่ปัจจุบันกลายเป็นหนังสือหายากไปแล้ว สำเนาเอกสารเหล่านั้น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง เป็นผลแห่งเมตตาจิตของท่านซึ่งผู้ศึกษาจะขอจารึกไว้ในจิตใจตลอดไป และขอกราบขอบคุณอาจารย์ชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์ ที่กรุณาให้แก่วิดีและฉายภาพเรื่องราวของกุหลาบ สายประดิษฐ์ ในบรรณพิภพแก่ผู้ศึกษาซึ่งเป็นคนรุ่นหลังได้รับทราบ

ขอขอบคุณคุณนิธิตา ทองดี สำหรับกำลังใจที่ได้รับเมื่อยามที่เกิดความท้อแท้และขอขอบคุณ "สุมิตร" บิยะมิตรที่ให้คำแนะนำอันมีค่า ที่ขาดเสียมิได้โดยครั้นหนึ่งในบุญคุณอย่างฉันทันทีคือ คุณยุพดี ทิยาพันธุ์ ที่กรุณาสละเวลาและแรงกายในการประสานงานและ

พิมพ์วิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จลุล่วงสมตั้งใจ

พระองค์ที่ต้องจารึกไว้ยังยืงตลอดไปย่อมจะเป็นของคุณแม่ ที่สนับสนุนส่งเสริม
มาโดยตลอด แม้ท่านจะไม่ได้ร่ำเรียนมามากนัก แต่ก็ เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา
และหลักจริยธรรมที่ชี้นำคนและชุมชนให้ตั้งงาม กำลังใจที่ได้รับจากน้อง ๆ ก็ เป็นสิ่งที่ผู้
ศึกษาระลึกถึงอยู่เสมอ

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้ศึกษาขอกราบคารวะแด่ดวงวิญญาณของคุณกุหลาบ สายประดิษฐ์
"ศรีบูรพา" ซึ่งผู้ศึกษาถือเป็น "บรมครู" ผู้หนึ่ง และเป็นบุคคลตัวอย่างที่ไฟแสวงหา
ความดีงามแห่งจิตใจมนุษย์และจิตใจของชุมชน นับแต่ลมหายใจเอือกแรกจนลมหายใจ
เอือกสุดท้าย.

สมชัย ศรีเจริญเวท

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ข
กิตติกรรมประกาศ.....ค
รายการแผนภูมิประกอบ.....จ
รายการตารางประกอบ.....ฉ

บทที่

1 บทนำ.....1
สภาพทั่วไปและความสำคัญของปัญหา.....1
วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย.....6
ข้อจำกัดและขอบเขตของการศึกษา.....7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....8
วิธีการศึกษา.....8
สมมติฐานการวิจัย.....9
แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....9
โครงร่างวิทยานิพนธ์.....49

2 ประวัติส่วนตัวและประสบการณ์ชีวิตของกุหลาบ สายประดิษฐ์.....50

3 ความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์.....95
ความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์ ระยะที่ 1
: ระหว่าง พ.ศ. 2467-2490.....95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ความคิดทางการเมืองของกุลหลาม สายประดิษฐ์ ระยะที่ 2
	:ระหว่าง พ.ศ. 2492-2501.....135
	แนวความคิดเกี่ยวกับ "ประชาธิปไตย".....143
	นโยบายต่างประเทศ.....150
	พุทธธรรมกับการเมือง.....162
	แนวความคิดสังคมนิยม-มาร์กซิสม์.....172
5	สรุปและข้อคิดเห็น.....200
	บรรณานุกรม.....207
	ภาคผนวก.....211
	ประวัติผู้เขียน.....225

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน รัฐบาล และหลักนิติธรรม ในระบอบประชาธิปไตย.....	17
2	แสดงองค์ประกอบของประเทศประชาธิปไตย.....	18
3	แสดงโครงสร้างทางสังคมตามทัศนะของมาร์กซ์.....	28
4	แสดงทฤษฎีความขัดแย้งของมาร์กซ์.....	28
5	แสดง "วิกบางขุนพรหม".....	69
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจักรพรรดินิยมกับนโยบายต่างประเทศและนโยบาย ภายในประเทศไทย ในสายตาของกุหลาบ สายประดิษฐ์.....	156

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

- 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุการณ์บ้านเมืองที่สำคัญ ผลกระทบ
ต่อหนังสือพิมพ์และบทบาทและกิจกรรมทางสังคมของกุหลาบ
สายประดิษฐ์.....84
- 2 แสดงสรุปย่อ เนื้อหาของงานประพันธ์ของกุหลาบ สายประดิษฐ์
ระหว่าง พ.ศ.2467-2489.....122
- 3 แสดงสรุปย่อ เนื้อหาของงานประพันธ์ของกุหลาบ สายประดิษฐ์
ระหว่าง พ.ศ.2492-2501.....179
- 4 แสดงการซ้ำของสิ่งที่ปรากฏอยู่ในงานของกุหลาบ สายประดิษฐ์.....192